

При дослідженні було розглянуто види замаху на злочин та їх ознаки. Досліджено підставу кримінальної відповідальності за вчинення замаху на злочин та особливості призначення покарання за замах на злочин.

При проведенні дослідження були запропоновані рекомендації щодо вдосконалення відповідних положень чинного Кримінального кодексу України. Згідно до Кримінального кодексу України стаття 13 звучить

1. Закінченим злочином визнається діяння, яке містить усі ознаки складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу.

2. Незакінченим злочином є готування до злочину та замах на злочин.

Було обґрунтовано необхідність внесення таких змін до чинного Кримінального Кодексу України: частину 2 ст. 13 викласти в такій редакції: Незакінченим злочином визнаються стадії готування до злочину та замаху на злочин. Відповідно до таких змін буде чітко визначено, що замах на злочин можна кваліфікувати як окрему стадію злочину. Тому вважаємо, що таке уточнення дозволить більш чітко встановити кваліфікацію стадій злочину.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>

2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон від 5.04.2001 № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Данилюк Т. М. Класифікація складів злочинів та її значення для встановлення моменту закінчення злочину / Т. М. Данилюк // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Сер. юрид.: зб. наук. праць. – Львів: ЛьвДУВС, 2008. – Вип. 3. – С. 280–288.

4. Дякур М. Д. Поняття, ознаки та аналіз складу замаху на злочин / М. Д. Дякур // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2006. – Вип. 348. – Правознавство. – С. 115–119.

5. Дякур М. Д. Відмежування замаху на злочин від готування до злочину / М. Д. Дякур // Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 39. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – С. 532–537.

Терещенко А.О.

студентка,

Одеський національний морський університет

НАСИЛЬНИЦЬКЕ ДОНОРСТВО: ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД ЗЛОЧИНУ

Прогрес у медичній сфері, поява нових прийомів, методів лікування, які у свою чергу підштовхують подальший розвиток як традиційних способів рятування життя та здоров'я людини, так і новітні технології, пов'язані з використанням крові людини, компонентів та препаратів на її основі.

Кров людини – це джерело її життя. Кров використовують безпосередньо для лікування або як сировину для виготовлення медичних препаратів, які можуть врятувати життя або покращити стан здоров'я людини. Ефективної заміни крові людини поки що не знайдено, тому в сучасних умовах вона є цінним дефіцитом.

Забезпечення суспільства якісною та ефективною медичною допомогою, безпечними для її життя та стану медичних послуг є однією з основних функцій держави. В Україні правовою основою цього виступає Конституція України.

Стаття 3 Конституції України регламентує, що «Людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1].

Актуальність даної теми полягає в тому, що насильницьке донорство крові передбачає як наслідок завдання шкоди здоров'ю донорові шляхом вчинення незаконних, небезпечних дій, а обов'язок держави – це захист та гарантія прав громадян, досягнення фізичного та психічного благополуччя, введення повноцінного життя, тривала соціальна активність. Питання державного управління та контролю у сфері охорони здоров'я й донорства крові та її компонентів на сьогодні залишається досить нагальним.

Об'єктом даного питання виступають суспільні відносини у сфері донорства й використання крові людини та її компонентів.

Предметом дослідження є склад злочину, передбачений статтею 144 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) [2].

Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» у статті 46 зазначено, що донорство це здавання крові, її компонентів для подальшого використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання в наукових дослідженнях, яке може здійснюватися повнолітніми дієздатними фізичними особами добровільно [3].

Стаття 2 закону України «Про донорство крові та її компонентів» визначає, що донорство крові та її компонентів – це добровільний акт волевиявлення людини, що полягає у даванні крові або її компонентів для подальшого безпосереднього використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання у наукових дослідженнях.

Донором може бути будь-який дієздатний громадянин України віком від 18 років, який пройшов відповідне медичне обстеження і в якого немає протипоказань, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я [4].

Склад злочину статті 144 ККУ «насильницьке донорство» складається з чотирьох елементів: об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони.

Об'єктом насильницького донорства виступають суспільні відносини, які покликані охороняти життя та здоров'я особи.

Предметом даних суспільних відносин виступає кров живої, здорової людини, яку у подальшому використовуватимуть для незаконного лікування, виготовлення лікарських препаратів або використання в наукових дослідженнях.

Об'єктивна сторона характеризується лише діянням – вилученням у живої, здорової людини крові. Вилучити кров та її компоненти шляхом бездіяльності об'єктивно неможливо.

Вилучення крові – це її взяття з організму людини (донора) різним чином (через надріз чи проколання голкою вен) задля переливання до організму іншої людини, консервації тощо.

Способи скоєння насильницького донорства – насильницьким шляхом або шляхом обману (частина 1 статті 144 ККУ). Насильницьке вилучення крові передбачає застосування фізичного (удари, побої, викручування рук, зв'язування, заподіяння легких тілесних ушкоджень, зв'язування та застосування інших подібних дій) чи психічного (погроза застосування фізичного насильства) впливу на людину як донора крові. При вчиненні цього злочину насильство виступає як засіб примусити людину до здачі крові та її компонентів.

Обман – це навмисне повідомлення неправдивих відомостей донору або умисне замовчування фактичних обставин, які винний зобов'язаний був повідомити, та повідомлення яких мали б суттєве значення для донора. Обман може носити як активний характер, коли потерпілому повідомляють неправдиві відомості про певні факти, обставини, події, так і пасивний характер, коли навмисно замовчується юридично значима інформація тощо.

Обман також може стосуватися кількості крові, мети її вилучення або реципієнта, якому ця кров буде введена. Будучи обманутим, донор добровільно погоджується на вилучення в нього крові або її компоненти.

Законодавець не передбачає ще одну об'єктивну ознаку злочину як погроза застосування насильства.

Погроза – це різновид психічного насильства над особою. Вона являє собою висловлений у будь – якій формі намір завдати фізичної, матеріальної або іншої шкоди громадським чи особистим інтересам.

Погроза являє собою грубу, зухвалу обіцянку заподіяти яке – небуть зло, неприємність. Вона пов'язана з можливістю або неминучістю виникнення чогось небезпечного, прикрого, тяжкого для кого -, чого-небудь [5, с. 265-268; 6, с. 819].

Злочин вважається закінченим з моменту насильницького чи обманного вилучення хоча б частки крові з організму людини. При доповненні статті «погрозою застосування насильства», то закінченим злочин можна вважати з моменту насильницького, обманного вилучення хоча б частки крові з організму людини або погрозою застосування насильства, небезпечного для життя чи здоров'я, незалежно від того, заволоділа винна особа кров'ю, її компонентами чи ні.

За насильницьке донорство суб'єктом злочину може бути медичний працівник, який може здійснювати вилучення крові, а також інші особи, які досягли 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона злочину – прямий умисел та наявність обов'язкової ознаки – спеціальної мети: застосування людини як донора та вилучення її крові для подальшого незаконного використання.

Всі дії стосовно правопорушення законодавства відносно насильницького донорства здійснюються навмисно [7, с. 469-470].

Розвиток донорства крові та її компонентів є важливою соціальною необхідною справою держави.

Стаття 27 Конституції України закріплює, що «Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань» [1].

Отже, аналізуючи вищевикладене, законодавець надає поняття тільки «донорства» та залишає без визначення поняття «насильницького донорства».

Аналізуючи чинне законодавство України про охорону здоров'я та донорство, склад злочину передбачений статтею 144 ККУ, пропонуємо розширити частину 1 статті 144 ККУ поняттям «насильницького донорства».

Так, під насильницьким донорством можна розуміти: «примусове вилучення крові та її компонентів у людини насильницьким, обманним шляхом, або з погрозою застосування такого насильства, небезпечним для життя чи здоров'я особи, для подальшого використання його як донора».

Список використаних джерел:

1. Конституція України – Відомості Верховної Ради (ВВР). – від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (зі змінами та доповненнями).
2. Кримінальний кодекс України – Відомості Верховної Ради (ВВР). – від 5 квітня 2001 року № 2341-III (зі змінами та доповненнями).
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» – Відомості Верховної Ради (ВВР). – від 19 листопада 1992 року № 2801-XII (зі змінами та доповненнями).
4. Закон України «Про донорство крові та її компонентів» – Відомості Верховної Ради (ВВР). – від 23 червня 1995 року № 239/95-ВР (зі змінами та доповненнями).
5. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. – [2-ге вид.] – К.: «Дакор», 2013. – 786 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2014. – 1240 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 5-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2010. – 1234 с.

Тищенко Є.В.

здобувач,

Інститут кримінально-виконавчої служби

Національної академії внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ПРОФІЛАКТИКИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

У системі боротьби з наркотичною злочинністю профілактичному попередженню слід приділяти значну увагу. Адже «...можна лікувати людей, будуючи все нові й нові лікарні, а можна будувати в дитячих садках басейни й тим самим закладати основи міцного здоров'я дітей, які, ставши дорослими,